

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Juli 2021

Q & A over interstatelijke klachten

Dit document is een hulpmiddel voor de media. Het is niet bindend voor het Hof.

Wat is een interstatelijke klacht?

De meeste verzoekschriften bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (het Hof) worden ingediend door individuen, groepen individuen, bedrijven of non-gouvernementele organisaties.

Echter, Staten kunnen ook verzoekschriften tegen elkaar indienen middels een zogenoemd “interstatelijke verzoekschrift”.

Deze mogelijkheid is neergelegd in artikel 33 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (het Verdrag), waarin staat dat: “Elke Hoge Verdragsluitende Partij kan elke vermeende niet-nakoming van de bepalingen van het Verdrag en de Protocollen daarbij door een andere Hoge Verdragsluitende Partij bij het Hof aanhangig maken.”

Gebeurt dit vaak?

Sinds de inwerkingtreding van het Verdrag in 1953 zijn meer dan 20 interstatelijke zaken ingediend.

De eerste zaak, *Griekenland t. het Verenigd Koninkrijk*, werd ingediend in 1957 en betrof vermeende schendingen van het Verdrag op Cyprus.

Voor een lijst van alle interstatelijke klachten, zie [hier](#).

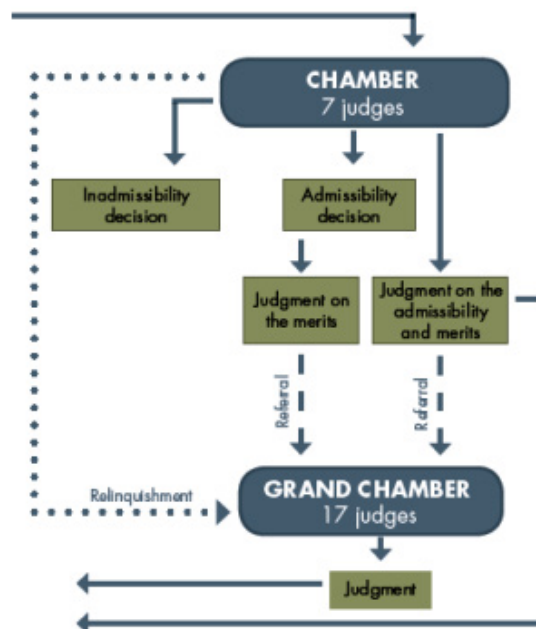
Wat voor soort klachten dienen Staten tegen elkaar in?

De meeste klachten betreffen crisis- of conflictsituaties, zoals bijvoorbeeld de ondervragingstechnieken van de Britse autoriteiten tussen 1971 en 1975 ten tijde van de zogenoemde “Troubles” in Noord-Ierland, de militaire operaties van Turkije in Noord-Cyprus in 1974, het gewapende conflict tussen Georgië en Rusland in 2008, en de gebeurtenissen op de Krim en in Oost-Oekraïne in 2014.

De zaak *Slovenië t. Kroatië* had daarentegen betrekking op procedures die waren aangespannen door een Sloveense bank om schulden van Kroatische bedrijven te innen.

Hoe verloopt de procedure?

- Elke Staat die voor het Hof een zaak tegen een andere Staat aanhangig wenst te maken moet een verzoekschrift indienen, waarin de feiten en vermeende schendingen worden uiteengezet, vergezeld van relevante argumenten.
- Wanneer een interstatelijk verzoekschrift is ingediend, brengt het Hof dit onmiddellijk ter kennis (het “communiqueert” de zaak) van de andere Staat en wordt de zaak toegewezen aan één van de Secties van het Hof.
- De rechters die zijn gekozen voor de verzoekende en verwerende Staten maken onderdeel uit van de Kamer die wordt samengesteld om de zaak te beoordelen.
- De verwerende Staat wordt verzocht schriftelijke opmerkingen in te dienen, die vervolgens aan de verzoekende Staat worden voorgelegd voor commentaar.
- Daarna volgt de gebruikelijke procedure van een “gecommuniqueerde zaak”, zoals hieronder beschreven:

- Andere procedurele stappen zijn:

Indiening van een verzoek om voorlopige maatregelen onder artikel 39 van het Huishoudelijk Reglement van het Hof. Dit zijn dringende maatregelen waartoe uitsluitend wordt besloten indien sprake is van een onmiddellijk dreigend risico op onherstelbare schade. Zo heeft het Hof een verzoek tot een dergelijke maatregel toegewezen in de statenklacht die Oekraïne tegen Rusland had aangespannen met betrekking tot gebeurtenissen in de Straat van Kertsj (zie persbericht van [4.12.18](#));

Een hoorzitting over de ontvankelijkheid of de gegrondheid van de zaak indien één of meer van de betrokken partijen daarom verzoekt of de Kamer hiertoe ambtshalve besluit, en een hoorzitting als de zaak wordt verwezen naar de Grote Kamer of als de Kamer afstand van rechtsmacht heeft gedaan ten gunste van de Grote Kamer.

In de volgende zaken zijn Kamer en/of Grote Kamer hoorzittingen gehouden:

- [Cyprus t. Turkije](#)
- *Georgië t. Rusland (I)* ([Kamer](#) en [Grote Kamer](#)) en *Georgië t. Rusland (II)* ([Kamer](#) en [Grote Kamer](#)), waar in beide zaken eveneens getuigenverhoren zijn gehouden

- [Slovenië t. Kroatië](#): een Grote Kamer hoorzitting over de ontvankelijkheid van de zaak.
- Voor meer details over de procedure, zie de artikelen [46](#), [48](#), [51](#) en [58](#) van het Huishoudelijk Reglement van het Hof.

Wat zijn de gevolgen van uitspraken in interstatelijke zaken?

In 2000 is in de zaak [Denemarken t. Turkije](#), over de vermeende mishandeling van een Deense burger die in Turkije werd gedetineerd, een minnelijke schikking getroffen. De schikking voorzag in een vrijwillige betaling en een spijtbetuiging door de Turkse regering voor de toegebrachte mishandeling, het verlenen van assistentie bij de politieopleiding door de verzoekende regering en het opzetten van een voortdurende dialoog.

In onderstaande interstatelijke zaken werd door het Hof een schadevergoeding toegekend (“billijke genoegdoening”):

[Cyprus t. Turkije](#) – betreffende de situatie in Noord-Cyprus sinds Turkije daar in juli en augustus 1974 militaire operaties uitvoerde, en de verdeling van het grondgebied van Cyprus sindsdien. Het Hof oordeelde dat Turkije 30.000.000 euro (EUR) aan Cyprus moest betalen voor de immateriële schade die de nabestaanden van 1.456 vermiste personen hadden geleden en 60.000.000 EUR voor de immateriële schade geleden door de enclave van Grieks-Cypriotische inwoners van het schiereiland Karpas.

[Georgië t. Rusland \(I\)](#) – over de collectieve uitzetting van Georgische staatsburgers door de Russische autoriteiten tussen oktober 2006 en januari 2007. Het Hof oordeelde dat Rusland 10.000.000 euro aan Georgië moest betalen voor immateriële schade, welk bedrag verdeeld diende te worden tussen de slachtoffers, een groep van ten minste 1.500 Georgische staatsburgers.

Hoeveel interstatelijke zaken zijn bij het Hof aanhangig?

Momenteel zijn er 11 interstatelijke zaken aanhangig voor het Hof:

➤ **Georgië t. Rusland**

- Aanhangig voor een Kamer, [Georgië t. Rusland \(IV\)](#), ingediend in 2018. De zaak gaat over de vermeende verslechtering van de mensenrechtensituatie langs de administratieve grenslijnen tussen door Georgië gecontroleerd gebied en Abchazië en Zuid-Ossetië.
- Op 21 januari 2021 heeft de Grote Kamer uitspraak gedaan in de zaak [Georgië t. Rusland \(II\)](#); de kwestie van de billijke genoegdoening is nog aanhangig bij de Grote Kamer.
- Naast de interstatelijke zaken zijn bijna 600 individuele verzoekschriften aanhangig die betrekking hebben op de vijandelikheden in 2008. Deze verzoekschriften zijn gericht tegen dan wel Georgië dan wel Rusland, dan wel tegen beide Staten.

➤ **Oekraïne t. Rusland**

- Twee zaken voor de Grote Kamer:
  - één betreffende de gebeurtenissen op de Krim (Oekraïne t. Rusland (re Krim)), die drie interstatelijke verzoekschriften omvat die werden ingediend in 2014, 2015 en 2018. De zaak werd gedeeltelijk ontvankelijk verklaard op 14.01.2021. Zie persbericht van [14.01.2021](#);

een andere zaak betreft gebeurtenissen in Oost-Oekraïne, inclusief het neerhalen van vlucht MH17 (Oekraïne en Nederland t. Rusland). Deze zaak bevat drie statenklachten die zijn samengevoegd in november 2020; zie het persbericht van [04.12.2020](#). Er zal een hoorzitting worden gehouden op 24.11.2021.

- Een Kamer-zaak over een incident op zee in de Straat van Kertsj in november 2018, dat leidde tot de inname van drie Oekraïense marineschepen en de gevangenneming van de bemanning. Zie persbericht van [30.11.2018](#).
  - Een andere zaak, ingediend op 19 februari 2021, betreffende de aantijgingen van de Oekraïense regering over gerichte moordoperaties tegen vermeende tegenstanders van de Russische Federatie, zowel in Rusland als op het grondgebied van andere Staten. Zie persbericht van [23.02.21](#).
  - Er zijn meer dan 7.000 individuele klachten ingediend bij het Hof die gerelateerd lijken te zijn aan de gebeurtenissen op de Krim, in Oost-Oekraïne en in de Zee van Azov.
  - Zie ook de persberichten van: [17.12.2018](#); [27.08.2018](#); [15.07.2020](#).
- **Rusland t. Oekraïne:** betreft de aantijgingen van de Russische regering over, onder andere, moorden, ontvoeringen, gedwongen ontheemdingen, inbreuk op het stemrecht, beperkingen op het gebruik van de Russische taal en aanvallen op Russische ambassades en consulaten. De regering klaagt ook over het uitzetten van de watertoevoer naar de Krim bij het Noord-Krimkanaal en stelt dat Oekraïne verantwoordelijk is voor de dood van de personen aan boord van vlucht MH17 van Malaysia Airlines omdat die Staat naliet het luchtruim te sluiten. Zie persbericht van [23.07.2021](#).
- **Liechtenstein t. Tsjechië** over de classificatie door Tsjechië van Liechtensteinse burgers als personen met de Duitse nationaliteit ten behoeve van de toepassing van de Decreten van de President van de Republiek van 1945 (ook bekend als de Beneš-decreten), waarbij, onder andere, werd bepaald dat de eigendommen die toebehoorden aan alle etnische Duitsers en Hongaren na de Tweede Wereldoorlog in beslag werden genomen. Een samenvatting van deze zaak is te vinden in het persbericht van [19.08.2020](#).
- **Drie interstatelijke zaken** die hoofdzakelijk betrekking hebben op de vijandelijkheden tussen Armenië en Azerbeidzjan tussen 27 september 2020 en 10 november 2020 (de datum waarop een wapenstilstand in werking trad). Deze zaken betreffen vermeende omvangrijke schendingen van het Verdrag.
- **Armenië t. Azerbeidzjan** nr. 42521/20, ingediend op 27 september 2020.
    - Persberichten van [28.09.2020](#), [30.09.2020](#) en [04.02.2021](#).
  - **Armenië t. Turkije** nr. 43517/20, ingediend op 4 oktober 2020.
    - Persberichten van [06.10.2020](#), [14.10.2020](#), [02.12.2020](#) en [18.05.2021](#).
  - **Azerbeidzjan t. Armenië** nr. 47319/20, ingediend op 27 oktober 2020.
    - Persberichten van [27.10.2020](#) en [04.02.2021](#).
- **Overige persberichten betreffende interstatelijke zaken:**
- Verklaring over verzoeken om voorlopige maatregelen met betrekking tot het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan: [04.11.2020](#).
  - De voorlopige maatregel gegeven in de zaak *Armenië t. Azerbeidzjan* en de artikel 39-procedure met betrekking tot vermeende gevangenen blijft van kracht: [16.12.2020](#).

- *Armenië t. Azerbeidzjan* en vermeende gevangenen: kennisgeving aan het Comité van Ministers van afgegeven voorlopige maatregelen: [16.03.2021](#).
- Het doen van afstand ten gunste van de Grote Kamer in de twee interstatelijke zaken ***Armenië v. Azerbeidzjan*** en ***Azerbeidzjan v. Armenië***: [12.05.2021](#).

Contactgegevens pers

echrpress@echr.coe.int | tel: +33 3 90 21 42 08